

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ
DERS TANITIM FORMU

Bölüm / Anabilim dalı	İlahiyat Fak. İslam Tarihi ve Sanatları					
Dersin Adı	Osmanlı Paleografyası ve Diplomatikası					
Dersin Kodu						
Dersin Yarıyılı	Güz ☐ Bahar ☒					
Yarıyıl						
Dersin Dili	Türkçe ☒ Arapça ☐ İngilizce ☐					
Dersin Kredisi						
Teori	Uygulama.			Toplam Kredi		
2	0			2		
Dersin AKTS	3					
Dersin Öğrenim Türü	Uygulamalı ve teorik					
Dersin Amacı	Osmanlı arşiv belgelerini okuma, anlama ve analiz etme becerisi kazandırmak; Osmanlı yazı türleri, belge türleri ve diplomatik analiz yöntemleri hakkında temel bilgiler sunarak tarihsel belgelerin değerlendirilmesini öğretmek.					
Dersin İçeriği	Osmanlı yazı türleri (Rika, Divani, Sülüs, Nesih, Talik), paleografya (yazı bilimi), diplomatika (belge bilimi), Osmanlı belge türleri (ferman, berat, mühimme defterleri, vakfiye, sicil kayıtları), arşiv belgelerinin değerlendirilmesi ve pratik transkripsiyon çalışmaları.					
Dersin Önkoşulları	Temel Osmanlı Türkçesi bilgisi. Tarihsel belgelerle çalışmaya ilgi duymak.					
Dersi Verenler	Doç. Dr. Mustafa POLAT		mail : mustafa.polat@balikesir.edu.tr			
Dersin Yardımcıları	---		mail :---			
Dersin Staj Durumu	---					
Ders Kaynakları	1. Mefail Hızlı, Osmanlı Paleografyası Ders Notları. Bursa 2008. 2. Mübahat S. Kütükoğlu, Osmanlı Belgelerinin Dili, İstanbul 1988. 3. Mehmet Eminoğlu, Osmanlı Vesikalarını Okumaya Giriş, İstanbul 1996. 4. Cahit Baltacı, İslam Paleografyası, İstanbul 1989. 5. Mustafa Polat & Ekrem Sakar, Osmanlı Türkçesi Kılavuzu, Bursa 2024. 6. Arşivden seçilmiş belgeler					
Dersin Yapısı						
Planlanan Öğrenme Aktiviteleri ve Metodları	Teorik Anlatım: Ders konularının sunum ve anlatımı. Pratik Çalışmalar: Osmanlıca metinlerin transkripsiyonu ve çevirisi. Örnek Belgeler Üzerinde Çalışma: Ferman, berat, mühimme defterleri gibi belgelerin incelenmesi. Tartışma ve Analiz: Belgelerin tarihsel bağlamda değerlendirilmesi. Dijital Arşiv Kullanımı: Dijitalleştirilmiş belgeler üzerinde çalışma.					
Ders Değerlendirme Ölçütleri			Ders AKTS Hesaplama İçeriği			
Yarıyıl Çalışmaları	Sayısı	Katkısı (%)	Etkinlik	Sayısı	Süre	Toplam İş Yüğü(Saat)
Ara Sınav			Ders Süresi	2	45+45	14 hafta x 2 ders saati
Kısa Sınav			Sınıf Dışı Çalışma Süresi			
Araştırma Ödevi	1	40	Araştırma ödevi	1	60	
Devam			Dönem Projesi	1	90	
Uygulama			Toplam İş Yüğü : 74 saat			
Proje			AKTS Kredisi : 3			

Yarıyıl Sonu Sınavı	1	60		
Dersin Öğrenme Çıktıları	1. Osmanlı yazı türlerini tanıma ve ayırt etme becerisi. 2. Osmanlıca metinleri okuyup anlama ve transkripsiyon yapabilme. 3. Osmanlı belge türlerini (ferman, berat, vakfiye vb.) tanıma ve analiz etme. 4. Paleografya ve diplomatika yöntemlerini kullanarak belgeleri tarihlendirme ve değerlendirme. 5. Arşiv belgelerinin tarihsel, sosyal ve ekonomik analizini yapabilme. 6. Dijital arşiv kaynaklarını etkin bir şekilde kullanma becerisi.			
Ders Konuları				
Hafta	Konu	Ön Hazırlık	Dökümanlar	
1	Osmanlı yazı türlerine giriş ve genel özellikler.	Osmanlı Türkçesi bilgisi, Arap alfabesine aşinalık ve tarihsel belgelerle çalışma isteği		
2	Rika yazısı ve örneklerle çalışma.	"		
3	Divani yazısı ve resmi belgelerdeki yeri.	"		
4	Sülüs ve Nesih yazılarının özellikleri ve kullanımı.	"		
5	Talik yazısı ve diğer yazı türlerine genel bakış.	"		
6	Paleografya temel kavramları ve metin okuma teknikleri.	"		
7	Yazıların tarihlendirilmesi ve bölgesel farklılıklar.	"		
	Vize Sınavı ve Belge Okuma Uygulaması			
8	Diplomatika ve Osmanlı belge türlerine giriş.	"		
9	Ferman ve berat belgelerinin yapısı ve analizi.	"		
10	Mühimme defterleri ve vakfiyelerin incelenmesi.	"		
11	Sicil kayıtları ve şer'îye sicillerinin önemi.	"		
12	Arşiv belgelerinin değerlendirilmesi ve dijitalleştirme.	"		
13	Osmanlıca metinlerin transkripsiyonu ve çevirisi.	"		
14	Pratik çalışmalar ve genel değerlendirme.			
	Genel Değerlendirme ve Final Proje Sunumları			
Dersin Program Çıktılarına Katkısı	1. Tarihsel Analiz Becerisi: Öğrenciler, Osmanlı dönemi belgelerini analiz ederek tarihsel olayları yorumlama yeteneği kazanır. 2. Disiplinlerarası Yaklaşım: Paleografya, diplomatika ve arşiv bilimi gibi disiplinlerin birleşimiyle çok yönlü bir bakış açısı geliştirir. 3. Araştırma Yetkinliği: Arşiv belgelerini kullanarak akademik araştırma yapma becerisi kazanır. 4. Kültürel Miras Bilinci: Osmanlı yazı ve belge türlerini tanıyarak kültürel mirasa katkıda bulunur. 5. Dijital Okuryazarlık: Dijital arşiv kaynaklarını kullanma ve dijitalleştirme süreçlerine hakim olur.			

Doç. Dr. Mustafa POLAT
İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü
Bölüm Başkanı